

Ενάντια στον αυταρχισμό των ταυτοτήτων

Είμαστε μερικοί/ές αναρχικοί/ές σύντροφοι/ισσες που συμμετείχαμε στην συνέλευση «Sabotiamo la guerra»¹. Με αυτό το κείμενο θέλουμε να μιλήσουμε για μια δυσάρεστη ιστορία που συνέβη στην συνέλευσή μας (δεν είναι η μοναδική αυτού του είδους, αλλά η πιο σοβαρή), αλλά πάνω απ' όλα για μια νοοτροπία και μια ιδεολογία που πλέον κάνουν τέτοια επεισόδια συστηματικά. Αν παρουσιάζουμε τους εαυτούς μας με τόσο περιορισμένο τρόπο, είναι επειδή η «Sabotiamo la guerra» είναι ακριβώς μια συνέλευση, που πραγματοποιείται περιοδικά από όσους/ες συμμετέχουν σε αυτήν, και δεν μπορούμε να μιλήσουμε εκ μέρους όλων των πολλών παλαιών, παρόντων και μελλοντικών συμμετεχόντων της. Τούτου λεχθέντος, ας αρχίσουμε να εξηγούμαστε.

Στις 11, 12 και 13 Οκτωβρίου 2024, η τριήμερη συζήτηση «*Sfidare la vertigine*» (Αψηφώντας τον ίλιγγο), που διοργανώθηκε από τη συνέλευσή μας και αφιερώθηκε ακριβώς σε μερικά από τα ίλιγγιώδη αλλά αναπόφευκτα ζητήματα που θέτει το παρόν (ξεκινώντας από αυτά που σχετίζονται με τον πόλεμο, ο οποίος αποτελεί τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από τον ιστορικό ορίζοντα), επρόκειτο να πραγματοποιηθεί στην «Villa Occurata» στο Μιλάνο. Η «τριήμερη» συζήτηση αναβλήθηκε επ' αόριστον, και μάλιστα ακυρώθηκε, λόγω της αντίθεσης ορισμένων (τονίζουμε: *ορισμένων*) θαμώνων της Villa, οι οποίοι κατηγορήσαν έναν σύντροφο που συμμετείχε σε αυτή την διαδικασία για *βιασμό*, και την ίδια τη συνέλευση ότι τον υποστήριζε. Θα ήταν απλούστερο και πιο βολικό για εμάς να αγνοήσουμε αυτό το επεισόδιο και να συνεχίσουμε, όπως έχουμε κάνει σε άλλες περιπτώσεις, όταν έχουν γίνει παρόμοιες προσπάθειες να ματαιώσουν τις πρωτοβουλίες μας λόγω της παρουσίας αυτού του συντρόφου. Αντ' αυτού, η συνείδησή μας προτάσσει να εκφραστούμε. Γνωρίζοντας τη δυναμική που οδήγησε σε αυτή την σοβαρή κατηγορία και έχοντας σοβαρούς λόγους να την θεωρούμε αβάσιμη, μας φαίνεται πραγματική αδικία το γεγονός ότι αυτές οι φήμες συνεχίζουν να κυκλοφορούν χωρίς κανείς να λέει τίποτα. Αδικία προς τον σύντρόφό μας και, στη συνέχεια, προς την συνέλευσή μας. Συζητώντας το μαζί, συνειδητοποιήσαμε ότι ήταν αδύνατο να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα χωρίς να αναφερθούμε στις ιδεολογικές, ηθικές και αξιακές παραδοχές που κρύβονται πίσω από αυτό το επεισόδιο, κάτι που ούτως ή άλλως αισθανόμασταν ήδη.

Αν και η κατηγορία εναντίον του συντρόφου είναι πράγματι πολύ σοβαρή, δυστυχώς δεν πρόκειται για μεμονωμένο περιστατικό. Έχει γίνει κοινή πρακτική –τόσο στους «ανταγωνιστικούς» κύκλους όσο και σε ευρείς τομείς της κοινωνίας– να κατηγορούνται αυτό ή εκείνο το άτομο, αυτήν ή εκείνη η ομάδα με διαβόητες κατηγορίες (που από καιρό σε καιρό σχετίζονται με τη σεξουαλική σφαίρα ή τις σχέσεις μεταξύ των φύλων ή ακόμα και με γενικές «δυναμικές εξουσίας») χωρίς να αναλαμβάνουν την ευθύνη να δώσουν εξηγήσεις, ούτε να δώσουν σε κανέναν –είτε στον ενδιαφερόμενο είτε σε άλλους– την ευκαιρία να συζητήσουν τη συνέπεια των κατηγοριών που διατυπώνονται, ή ακόμα και να αξιολογήσουν ανεξάρτητα *πώς να τις αντιμετωπίσουν*, αν αποδειχθούν βάσιμες. Επιπλέον, μας φαίνεται ότι μια συγκεκριμένη νοοτροπία και ιδεολογία (που θα ονομάσουμε εδώ

¹ Συνέλευση για το σαμποτάζ ενάντια στον πόλεμο

«ταυτοτική» για λόγους που θα γίνουν σαφείς καθώς προχωράμε στην ανάγνωση) παράγει εδώ και χρόνια μια σειρά δυναμικών που ξεπερνούν κατά πολύ τη σφαίρα της σεξουαλικότητας και των διαπροσωπικών σχέσεων και για τις οποίες, τουλάχιστον από την πλευρά μας, περιμέναμε πάρα πολύ καιρό για να επιχειρήσουμε μια κριτική (ωστόσο, καλύτερα αργά παρά ποτέ). Αυτές οι σκέψεις οδήγησαν στη δημιουργία αυτού του κειμένου, το οποίο προορίζεται να αποτελέσει μια πράξη καταγγελίας και μια συμβολή στη συζήτηση που εκτείνεται πολύ πέρα από το θέμα από το οποίο προήλθε. Εάν αυτού του είδους τα ζητήματα διαλύουν όλο και περισσότερο τους κόσμους και οδηγούν τον δικό μας ακόμη και σε μορφές *αποσύνδεσης* από ολόκληρες πραγματικότητες που έχουν πληγεί σοβαρά από την καταστολή, τότε οι ιδεολογίες που κρύβονται πίσω από αυτά έχουν, κατά τη γνώμη μας, ακόμη βαθύτερες και εξαιρετικά επιβλαβείς/κακόβουλες συνέπειες. Εξ ου και η ανάγκη να εξετάσουμε όλα αυτά με *προοπτική*.

Δεν σκοπεύουμε να αναφερθούμε εδώ στην ίδια την κατηγορία. Ορισμένα γεγονότα, όπως τα «ευαίσθητα» (και επίσης ενδεχομένως *ευαίσθητα* από ποινική άποψη) πρέπει να αντιμετωπίζονται σε κατάλληλους χώρους και σε κατάλληλες στιγμές, τουλάχιστον για να μην παρέχουν στους αστυνομικούς και τους ειδικούς υλικό για εικασίες. Εμείς περιοριζόμαστε στο να πούμε ότι αν θεωρούσαμε τον σύντροφό μας βιαστή, δεν θα οργανωνόμασταν μαζί του. Είναι επίσης αυτονόητο –αλλά αξίζει να το θέσουμε ρητά– ότι τόσο εμείς ως συντάκτες αυτού του κειμένου, όσο και ο άμεσα κατηγορούμενος σύντροφος είμαστε πρόθυμοι να αντιμετωπίσουμε πρόσωπο με πρόσωπο όποιον επιθυμεί να το κάνει. Από την άλλη πλευρά, έχουμε πολλά να πούμε για τους τρόπους με τους οποίους γίνονται όλο και πιο συχνά τέτοιες κατηγορίες, για τη νοοτροπία που τις υποκινεί και για τις συνέπειες που έχουν.

Δεδομένου ότι ακόμη και για εμάς, όταν ένα άτομο αναφέρει ότι έχει υποστεί βία, πρέπει να το ακούσουμε, αυτό δεν μπορεί να γίνει δικαιολογία για να μην συζητήσουμε τα γεγονότα όπως είναι (ή, πιο μετριοπαθώς, όπως φαίνονται σε εμάς τους κοινούς θνητούς), ούτε για να στιγματίσουμε κάποιον χωρίς καν να του δώσουμε την ευκαιρία να απαντήσει.

Εμμένουμε πεισματικά στην άποψη ότι όποιος προβάλλει σοβαρές κατηγορίες εναντίον κάποιου –είτε για βιασμό/σεξουαλική βία, είτε για κλοπή χρημάτων από κοινό ταμείο, είτε για καταγγελία– πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για τα λεγόμενά του, υποστηρίζοντάς τα με σαφή και τεκμηριωμένα επιχειρήματα, σε κατάλληλους χώρους και στιγμές. Το γεγονός ότι αυτή η στιγμή αντιπαράθεσης χάθηκε για άλλη μια φορά, μας φαίνεται ως αποτέλεσμα μιας νοοτροπίας που έχει αντικαταστήσει την πραγματικότητα με την *κατάσταση* και τη θυματοποίηση με την σκέψη. Δεδομένου ότι το πρόβλημα δεν είναι ασήμαντο, πρέπει να το προσεγγίσουμε και να το αντιμετωπίσουμε με κάποια επιφύλαξη.

Μέσω της μεσολάβησης αυτού που μπορούμε να ορίσουμε ως *διαθεματικού φεμινισμού*, μιας ιδεολογίας που ήρθε από το εξωτερικό και λέει λίγο πολύ τα εξής: σκεπτόμενοι τους εαυτούς ως ελεύθερους και ίσους ανθρώπους, οι οποίοι ως τέτοιοι προσπαθούν να βιώσουν το εδώ και το τώρα, για όσο το δυνατόν περισσότερο, οι σχέσεις αμοιβαιότητας («ό,τι μπορείς να κάνεις εσύ, μπορώ να το κάνω κι εγώ και αντίστροφα») δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα παλιό ανθρωπιστικό παραμύθι.

Δεδομένου ότι σε αυτόν τον διαρκή πόλεμο που ονομάζουμε κοινωνία, είμαστε de facto άνισοι -συχνά χωρίς να το συνειδητοποιούμε, λόγω των δυναμικών υπεροχής που περιστρέφονται γύρω από το φύλο, το χρώμα, τις σωματικές ή διανοητικές ικανότητες, την ηλικία κ.λπ.- πρέπει να είμαστε *ξύπνιοι και σε εγρήγορση (woke*, κατά την αμερικανική αργκό), να εντοπίζουμε όλη τη βία που είναι συνεχώς αόρατη και να παρεμβαίνουμε στις ανθρώπινες σχέσεις για να αποκαταστήσουμε την χαμένη ισορροπία.

Αφενός, ασκώντας μια μόνιμη ηθικοποίηση της συμπεριφοράς (ξεκινώντας από την γνωστή εμμονή με τη γλώσσα), ειδικά αν «εφαρμόζεται» από εκείνους που έχουν (ή θα είχαν) κάποιο «προνόμιο», δηλαδή ένα επιπλέον μερίδιο κοινωνικής εξουσίας. Αφετέρου, δίνοντας περισσότερη εξουσία σε εκείνους που κοινωνικά θα είχαν λιγότερη. (Με αυτά τα «κριτήρια» πριν από αρκετά χρόνια, στις Ηνωμένες Πολιτείες, ορισμένες φεμινίστριες πρότειναν να δοθεί στις γυναίκες και στους Αφροαμερικανούς το δικαίωμα να ψηφίζουν δύο φορές). Το υπόβαθρο και –ταυτόχρονα– το επακόλουθο αυτής της άποψης είναι η μεταμοντέρνα φιλοσοφία. Εάν η πραγματική αλήθεια δεν υπάρχει ή, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να βρεθεί, το μόνο «κριτήριο» για να προσανατολιστεί κανείς και να αποφασίσει σχετικά με τα γεγονότα, τα οποία επίσης δεν σταματούν να συμβαίνουν, γίνεται η συναισθηματική προσήλωση στην άποψη εκείνων που θεωρούνται πιο «καταπιεσμένοι». Η αλήθεια/εγκυρότητα του γεγονότος αντικαθίσταται από το ανήκειν σε ένα συγκεκριμένο θέμα.

Αν και θα χρειαζόταν πολύς χρόνος για να καταρτιστεί μια ολοκληρωμένη κριτική αυτής της ιδεολογίας, και σίγουρα δεν μπορούμε να το κάνουμε εδώ, μία από τις πρώτες συνέπειές της είναι σαφής: *η ατελείωτη βαλκανιοποίηση* της ανθρωπότητας. Εάν δεν υπάρχει δυνατότητα συζήτησης μεταξύ ίσων, επειδή οι εμπειρίες μας και, ως εκ τούτου, οι απόψεις μας είναι άνισες, το αποτέλεσμα μπορεί να είναι μόνο ο πόλεμος όλων εναντίον όλων, που διακόπτεται από περισσότερο ή λιγότερο επισφαλείς συμμαχίες. Με ένα συμπέρασμα: δεδομένου ότι στο μεταμοντέρνο σύμπαν δεν υπάρχουν πια αξίες, αλλά μόνο μια αντιαξία - να επιβεβαιώνεις κάτι με *κάποια υπόθεση βεβαιότητας*- ο νικητής της αντιπαράθεσης δεν είναι αυτός που φέρνει τα πιο πειστικά επιχειρήματα ή αδιαμφισβήτητα γεγονότα, αλλά εκείνοι που μπορούν να επιδείξουν καλύτερα την ταυτότητά τους ως «θύματα» και *που έχουν αρκετή ακαδημαϊκή βιβλιογραφία* (τις λεγόμενες «μελέτες») *πίσω τους για να θεωρηθούν ως τέτοια*.

Αν και αυτή η ιδεολογία μπορεί να φαίνεται υπερ-ελευθεριακή σε μερικούς, για εμάς φαίνεται να φέρει έναν αυταρχισμό που είναι ακόμα πιο επικίνδυνος όσο περισσότερο κρύβεται πίσω από την υποτιθέμενη μεταμοντέρνα αδυναμία του. Γιατί ενώ είναι σαφές ότι αυτές οι θέσεις περιορίζουν κάθε δυνατότητα αμοιβαιότητας μεταξύ συγκεκριμένων ατόμων (αυτό που μπορείς να κάνεις μπορώ να το κάνω και εγώ, οπότε ο λόγος μου έχει την ίδια αξία με τον δικό σου), επαναφέρουν επίσης από την πίσω πόρτα εκείνη την *ιδεολογία του υποκειμένου* που ο αναρχισμός είχε από καιρό διώξει από την μπροστινή πόρτα. Προβλέποντας ότι «η θρησκεία της ανθρωπότητας» θα γεννούσε σύντομα τους ιερείς και τους γραφειοκράτες της, ο Στίρνερ έγραψε το 1844 ότι τάσσεται με το μέρος των προλετάρων, αλλά αρνείται να «ιεροποιήσει τα καλυμμένα με κάλους χέρια τους». Εκτός από τη μεταφορά, ο Stirner υποστηρίζει ότι αν κάποιος θέλει να αναγνωρίσει την κατάσταση καταπίεσης που υφίστανται οι προλετάριοι, πρέπει να αποφύγει σαν την

πανούκλα να σκεφτεί ότι το προλεταριάτο έχει πάντα δίκιο, για τον απλό λόγο ότι, ως «υποκείμενο», το προλεταριάτο... δεν υπάρχει (υπάρχουν μόνο συγκεκριμένα άτομα που, παρεμπιπτόντως, είναι προλετάριοι) και επομένως δεν μπορεί να έχει ούτε δίκιο ούτε άδικο. Σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα, θα πρέπει να πούμε το ίδιο για τις γυναίκες και τους μαύρους, τους ομοφυλόφιλους, τους μετανάστες και τα τρανσέξουαλ άτομα.

Αν και αναγνωρίζουμε τις διαφορετικές μορφές καταπίεσης που υφίστανται τα άτομα που ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες, τις καταπολεμούμε μόνο όταν τις αναγνωρίζουμε συγκεκριμένα, χωρίς ποτέ να αποποιούμε την αυτόνομη κρίση μας και χωρίς να δίνουμε λευκή εξουσιοδότηση σε όσους αυτοπροσδιορίζονται ως μέλη της μιας ή της άλλης ομάδας της καταδικωμένης ανθρωπότητας. Όχι μόνο επειδή εκτιμούμε την ελευθερία μας όσο και την ελευθερία των άλλων, και επομένως δεν θα δίνουμε ακόμη και στο πιο κατατρεγμένο και ταπεινωμένο άτομο του κόσμου αυτό που ουσιαστικά είναι μια εξουσιοδότηση δύναμης, αλλά επειδή γνωρίζουμε πολύ καλά ότι όταν καθιερώνεται ότι κάποιος, για οποιονδήποτε λόγο, πρέπει να μετράει περισσότερο από κάποιον άλλο, δεν είναι «οι καταπιεσμένοι» που ωφελούνται, αλλά οι αυτοδιορισμένοι εκπρόσωποί τους.

Για να καταστήσουμε σαφή τη θέση μας, πρέπει να εισέλθουμε στο πιο δυσάρεστο μέρος του ζητήματος. Όταν, στις μικρές μας κοινότητες, εγείρονται περισσότερο ή λιγότερο βάσιμες καταγγελίες για σεξουαλική ή έμφυλη κακοποίηση, όσοι έχουν κάτι να πουν επαναλαμβάνουν δογματικά ότι «πρέπει να ακούμε τις 'γυναίκες συντρόφους'».

Τώρα, ήδη από μόνη της αυτή η δήλωση περιέχει μια σιωπηρή κατηγορία που δεν είναι απαραίτητα δικαιολογημένη (ίσως κάποιος να ακούει «τους συντρόφους» αλλά να μην συμφωνεί με αυτά που λέγονται)· αλλά το πιο σημαντικό είναι: λαμβάνονται πραγματικά υπόψη όλοι οι σύντροφοι και όλες οι γυναίκες; Σύμφωνα με την εμπειρία μας, η απάντηση είναι όχι. Λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνες οι συντρόφισσες και οι σύντροφοι (άνδρες) που ευθυγραμμίζονται με ήδη καθορισμένες θέσεις, δηλαδή με τα δόγματα της νέας παγκόσμιας αριστεράς. Όλες οι άλλες γυναίκες αγνοούνται, όταν δεν στιγματίζονται ως συνεργοί της «εσωτερικευμένης πατριαρχίας» τους. Αν το εξετάσουμε πιο προσεκτικά, σε αυτή τη νέα τέχνη του να κάνεις το σωστό, αυτό που κάνει τη διαφορά δεν είναι τόσο η συγκεκριμένη συμμετοχή σε μια προσβεβλημένη κατηγορία, όσο η προσήλωση στην ιδεολογία που τις αγιοποιεί. Η απαίτηση «ακρόασης» (δηλαδή, στην πραγματικότητα, μια άκαμπτη και σχηματική ευθυγράμμιση) είναι η νέα ευαισθητοποιημένη και πολιτικά ορθή Εκκλησία... εκτός από τους «συντρόφους», τους «μη λευκούς» ή τα «μη τυποποιημένα σώματα»!

Φυσικά, γνωρίζουμε ότι η σεξουαλική βία, στις διάφορες μορφές της, δεν αντιστοιχεί πάντα μόνο στην κοινή αντίληψη της απλής σωματικής επίθεσης· ότι η βία, μεγάλη και μικρή, υπάρχει και στο δικό μας περιβάλλον· ότι οι γυναίκες (αλλά θα μπορούσε κανείς να διευρύνει το φάσμα σε πολλές άλλες καταπιεσμένες κατηγορίες) αντιμετωπίζουν και αντιμετωπίζουν συχνά μεγάλες δυσκολίες, αντίσταση και μποϊκοτάζ, όταν τις καταγγέλλουν. Ενώ είμαστε υπέρ της συλλογικής αντιμετώπισης της κακοποίησης και της βίας και, αν χρειαστεί, ακόμη και της ομόφωνης επιβολής κυρώσεων σε όσους τις διέπραξαν. Μας φαίνεται νόμιμο, για παράδειγμα, μία συλλογικότητα να απομακρύνει κάποιον από έναν συγκεκριμένο χώρο, ή ακόμα και από ολόκληρη την περιοχή, αν η

παρουσία του τον καθιστά ανυπόφορο για ένα σοβαρά προσβεβλημένο άτομο. Ή μια συλλογικότητα να αρνηθεί να οργανωθεί (για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μέχρι να ξεκαθαρίσει η κατάσταση ή ακόμα και για πάντα) με κάποιον που η συμπεριφορά του έχει σπάσει ή χάσει την εμπιστοσύνη των συντρόφων του. Αυτό που απαιτούμε, όμως, είναι ότι όλες και όλοι ανεξαιρέτως έχουν ίση φωνή στο θέμα -οι κατηγορίες πρέπει να δοκιμαστούν με βάση τα γεγονότα, στο βαθμό που το επιτρέπει μια δεδομένη κατάσταση (θα ήταν φρικτό, για παράδειγμα, να απαιτήσουμε από όσους/ες έχουν υποστεί βία να την αναπαραστήσουν πλήρως, αλλά μεταξύ αυτού και ενός κενού αντιπροσώπου εμπιστοσύνης μπορεί κανείς να βρει σχεδόν πάντα και άλλες δυνατότητες)- και ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να έχει την ευκαιρία να υπερασπιστεί τον εαυτό του, ακόμη και αρνούμενος το γεγονός, όταν θεωρεί ή ισχυρίζεται ότι δεν το έχει διαπράξει.

Αν αυτά τα απλά παραδείγματα, αναγνωρισμένα από την ανθρωπότητα κάθε εποχής, και στην εποχή τους αποσπασμένα με αγώνες από το κυρίαρχο κράτος, μπορεί να έχουν κάπως την εμφάνιση του «αστικού δικαίου», σκεφτείτε το γεγονός ότι τα αντίθετα κριτήρια μας επαναφέρουν ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο στο ανακριτικό δίκαιο, στο οποίο ο μόνος τρόπος για την αθώωση ήταν η ομολογία της ενοχής (σήμερα, σύμφωνα με την εποχή, «της ευθύνης»). Θα ειπωθεί ότι γεγονότα αυτού του είδους είναι ιδιαίτερα δύσκολο να επιλυθούν, επειδή -εκτός από το ότι εμπλέκουν λεπτές διαπροσωπικές δυναμικές- συνήθως λαμβάνουν χώρα σε ιδιωτικό και οικείο περιβάλλον, όπου κανείς άλλος δεν βλέπει. Αυτό είναι πολύ αληθές.

Αλλά αν το σκεφτούμε καλά, η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπινων γεγονότων που προκαλούν συζήτηση λαμβάνουν χώρα υπό το βλέμμα των άλλων, ή υπό το βλέμμα λίγων που εύκολα αντιφάσκουν μεταξύ τους, έχοντας ίσως πιάσει μόνο στοιχεία σχετικά με την ολοκλήρωση μιας πράξης (σκεφτείτε, για παράδειγμα, μια κατάσταση στην οποία έχουν χαθεί χρήματα και μόνο ένα συγκεκριμένο άτομο είναι στο πεδίο: κάποιος λέει ότι την είδε σε μια συγκεκριμένη ώρα ή σε μια συγκεκριμένη στάση, άλλος κάτι άλλο, αλλά κανείς δεν την είδε να κλέβει)· οι σκανδαλώδεις χειρονομίες που γίνονται σε δημόσιο χώρο ή μπροστά σε δέκα μάρτυρες που επιβεβαιώνουν λίγο πολύ το ίδιο, είναι, από την αρχή του κόσμου, μια μειοψηφία και προκαλούν άμεση γενική αποδοκιμασία.

Με ποια κριτήρια, λοιπόν, σε αβέβαιες καταστάσεις, αποφασίζουμε αν κάποιος έχει ή δεν έχει διαπράξει κάτι; Γενικά, βασιζόμαστε στην αληθοφάνεια, συγκρίνοντας τη δυναμική του γεγονότος με παρόμοια που έχουμε βιώσει, δει, ακούσει σε άλλες στιγμές και καταστάσεις (με μια λέξη: στην προηγούμενη εμπειρία)· η οποία, όταν υπάρχουν ασυμφωνίες, είναι δυνατή μόνο ακούγοντας και συγκρίνοντας διάφορες εκδοχές. Μπορεί κανείς να κάνει λάθη εφαρμόζοντας αυτό το κριτήριο; Σίγουρα, και αυτό γίνεται από την αυγή του χρόνου. Αλλά το να ακούει κανείς μόνο μία εκδοχή, χωρίς κριτική και με προκατάληψη, μπορεί να δώσει σε μερικούς ανθρώπους το προνόμιο (αυτό είναι πραγματικό) να λένε ψέματα, καθώς τους απαλλάσσει από το βάρος να κάνουν αξιόπιστες δηλώσεις.

Ότι και αν είναι, ακόμη και πολύ λογικό, μπορεί να αντιταχθεί κανείς σε αυτό (για παράδειγμα, ότι οι διαφορές στην «κοινωνικοποίηση» και την εμπειρία μεταξύ ανδρών και γυναικών δεν επιτρέπουν την πλήρη κατανόηση ορισμένων αποχρώσεων), δεν εξαλείφει αυτό που παραμένει μια αναπόφευκτη συνέπεια (εκτός αν υποστηρίξει κανείς ότι τα μέλη

των καταπιεσμένων κατηγοριών δεν μπορούν να έχουν κρυφούς σκοπούς, να λένε ψέματα και ακόμη και να λένε ψέματα ο ένας στον άλλο -ένας ιδιαίτερα υψηλός κίνδυνος σε αυτή την εποχή του σχεδόν ψυχεδελικού υποκειμενισμού).

Επιπλέον, θα είναι ποτέ δυνατό, ακόμη και στην περίπτωση αποδεδειγμένων γεγονότων, η σχεδόν αυτόματη εφαρμογή της ίδιας μεθόδου απομάκρυνσης του ατόμου, και καμένης γης γύρω από όσους συνεχίζουν να οργανώνονται μαζί του, χωρίς καμία αξιολόγηση είτε της συγκεκριμένης βαρύτητας του γεγονότος είτε των πιθανών, και ίσως ανάλογων, μορφών αποκατάστασης; Όχι, αυτό είναι αδύνατο. Επειδή οι ακτιβιστές της ταυτότητας δεν ενδιαφέρονται καθόλου να βρουν καλύτερους τρόπους για να ζουν οι άνθρωποι μαζί, αλλά μόνο να καθαρίσουν τον κόσμο από ό,τι δεν τους αρέσει. Δεν είναι περίεργο ότι, εδώ και κάποιο καιρό, ορισμένοι άνθρωποι έχουν περάσει από την προσπάθεια να διαγράψουν συγκεκριμένα άτομα στην ακύρωση της κουλτούρας και όσων την εκφράζουν περισσότερο: τα βιβλία. Πράγματι, υπάρχουν εκείνοι που έχουν ξεκινήσει πραγματικές εκστρατείες εναντίον εκδοτικών οίκων, εκδόσεων και διανομένων που με διάφορους τρόπους «υποστηρίζουν το κίνημα» (είτε επειδή έχουν επιμεληθεί από άτομα που έχουν κατηγορηθεί για κακοποίηση είτε επειδή είναι ένοχοι για τη δημοσίευση κειμένων που θεωρούνται «προβληματικά») και λίστες απαγόρευσης εναντίον συγγραφέων και συγγραφέων που θεωρούνται κατά καιρούς τρανσφοβικοί, ομοφοβικοί, σεξιστές με βάση τη διαστρεβλωμένη ερμηνεία των κειμένων τους, τη συμμετοχή τους σε πρωτοβουλίες που οργανώνονται από άλλους «κατηγορούμενους» ή ακόμα και για την απλή κριτική κειμένων άλλων ανθρώπων. Ενώ γνωρίζουμε μερικούς συντρόφους που δεν έχουν ποτέ κατηγορηθεί για βία, αλλά που δεν τολμούν να εμφανιστούν σε ορισμένα πλαίσια λόγω των κριτικών τους θέσεων απέναντι στο κίνημα LGBTQ+, κάτι που θα οδηγούσε στο να κατηγορηθούν για «τρανσφοβία».

Ενώ αναρωτιόμαστε με απογοήτευση από τότε οι αναρχικοί έχουν δεσμευτεί να υπερασπίζονται τους ρεφορμιστές, αυτή η θέση είναι απλώς παραληρητική από την άποψη της πολιτικής και πνευματικής ανεντιμότητας. Το κίνημα LGBTQ+ είναι ακριβώς ένα πολιτικό κίνημα που, όσο και αν παίζει το ρόλο του εκπροσώπου όλων των ομοφυλόφιλων και τρανσέξουαλ ατόμων, στην πραγματικότητα δεν εκπροσωπεί τίποτα άλλο παρά τον εαυτό του. Το να λέμε ότι όσοι κριτικάρουν τον αυταρχισμό ορισμένων queer ομάδων είναι ομοφοβικοί ή τρανσφοβικοί είναι σαν να λέμε ότι όσοι κριτικάρουν το Black Lives Matter είναι ρατσιστές. Τίποτα περισσότερο, στην πραγματικότητα, από πολιτική με την χειρότερη έννοια του όρου.

Λυπούμαστε, αλλά πίσω από τόση (και αυξανόμενη) κατηγορηματική και διωκτική οργή, η οποία καταστρέφει τις ζωές όλο και περισσότερων συντρόφων με βάση όλο και πιο «τολμηρές» και φανταστικές κατηγορίες, δεν βλέπουμε μόνο μια ειλικρινή βούληση να αντιταχούμε στον σεξισμό και τον εκφοβισμό, ή να αντιμετωπίσουμε περιπτώσεις που έχουν αποσιωπηθεί για πολύ καιρό. Βλέπουμε επίσης μια υιοθέτηση της κουλτούρας της τιμωρίας που σε άλλους τομείς ονομάζεται δικαιοκρατία: η τιμωρία του άτυχου ατόμου που βρίσκεται σε υπηρεσία (ανεξάρτητα από το αν είναι πραγματικά «ένοχο» ή «αθώο») για να δοθεί το παράδειγμα σε όλους τους άλλους. Βλέπουμε επίσης σε αυτό μια δίψα για εξουσία και έλεγχο. Αλλά πάνω απ' όλα βλέπουμε σε αυτό, γενικότερα, ένα αυταρχικό και αντιδραστικό δηλητήριο που από τα πανεπιστήμια των Η.Π.Α. και άλλα εργαστήρια

εξουσίας έχει διεισδύσει σιγά-σιγά στον αναρχισμό και απειλεί σοβαρά να τον εξαφανίσει από μέσα (ενώ η καταστολή συνεχίζει να χτυπά σκληρά από έξω), ανατρέποντας τις αρχές του, ενώ ισχυρίζεται ότι τις ριζοσπαστικοποιεί. Αν υπάρχει μια έννοια που μοιράζονται όλοι οι αναρχικοί, είναι ότι η εξουσία δεν περιορίζει την τάση των ανθρώπων να εξουσιάζουν ο ένας τον άλλον, αλλά την επιδεινώνει και την κάνει πιο δομική.

Τούτου λεχθέντος, η κατάργηση της εξουσίας και, κατά συνέπεια, η ελευθερία δεν είναι η πανάκεια που θα απελευθερώσει την καταπιεσμένη ανθρωπότητα από όλα τα κακά, αλλά «ο δρόμος που ανοίγει κάθε βελτίωση» (Malatesta): ένα σημείο καμπής και μια αρχή, αλλά ακριβώς για αυτόν τον λόγο *απαραίτητη*. Όσο και αν παρουσιάζει τον εαυτό της ως ελευθεριακό και υπερ-ριζοσπαστικό, η μεταμοντέρνα και ταυτοτικά-προσανατολισμένη αριστερά συλλογίζεται με τον ακριβώς αντίθετο τρόπο. Δεν υπάρχει διέξοδος από την παρούσα δυστυχία, μόνο ένας αιώνιος αγώνας μεταξύ υποκειμενικοτήτων (που αισθάνονται) καταπιεσμένες μέσα σε ένα διακλαδισμένο και πανταχού παρόν δίκτυο μικρο-εξουσιών, οι οποίες μπορούν να βρουν κάποια ηρεμία μόνο σε ένα είδος αρνητικής αμοιβαιότητας· αντί για μια αρχή που διακηρύσσει: «*Κάνω ό,τι θέλω στο βαθμό που μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις*», ένα δόγμα που λέει περίπου: «*Δεν θα κάνω ό,τι θέλω όσο δεν κάνεις ό,τι θέλεις*». Με λίγα λόγια, μια ατελείωτη σειρά απαγορεύσεων. Αυτό είναι πολύ εμφανές σε ορισμένα πανεπιστήμια που έχουν καταληφθεί από νεότερες γενιές, όπου στους τοίχους, αντί για εμπρηστικά φυλλάδια, συναντά κανείς όλο και πιο συχνά προειδοποιήσεις να μην κάνει αυτό ή εκείνο, μαζί με οδηγίες για την ομάδα φροντίδας, αν δεν αισθάνεται αρκετά ασφαλής. Ένα ουσιαστικά Χομπσιανό μοντέλο: αν τα άτομα, έχοντας μετατραπεί σε λύκους μετά από αιώνες «λευκής ετεροπατριαρχίας», βυθιστούν στον πόλεμο όλων εναντίον όλων, τότε πρέπει να επινοηθούν *τεχνάσματα* για να τα συγκρατήσουν: η αιώνια δικαιολογία της αστυνομίας. Ενώ οι αναρχικοί πάντα υποστήριζαν την καταστροφή της σημερινής κοινωνίας προκειμένου να επιτρέψουν στα άτομα να εξελιχθούν, αλλά απελευθερώνοντάς τα όπως είναι, η αριστερά που βασιζέται στην ταυτότητα ισχυρίζεται ότι αλλάζει την κοινωνία αλλάζοντας τα ήθη της, με την πρόθεση να προχωρήσει από το άτομο στις κοινωνικές σχέσεις αντί για το αντίστροφο. Καθαρή αντιδραστική ανοησία, άξια των Πατέρων της Εκκλησίας ή της Καλβινιστικής Γενεύης του 16ου αιώνα.

Με την κατάργηση της αρχής της αμοιβαιότητας, χάνεται η ίδια η βάση της ταξικής αυτοοργάνωσης και της ταξικής πάλης. Από αυτή την άποψη, είναι σημαντικό ότι μεταξύ των διαφόρων «προνομίων» που επισημαίνουν οι ταυτότητες, δεν αναφέρεται ποτέ η *εκπαίδευση*, η οποία ωστόσο χαράζει ένα πολύ βαθύ χάσμα μεταξύ των τάξεων, και όχι μόνο όσον αφορά την πρόσβαση στην εργασία. Πριν από χρόνια, ένας σύντροφος, ο οποίος είχε περάσει πολλά χρόνια στη φυλακή, μας είπε πόσο σημαντική ήταν η «εκπαίδευση» στη φυλακή, τόσο όσον αφορά τη γνώση των νομικών «δικαιωμάτων» του ατόμου όσο και την ικανότητα να υπερασπίζεται τον εαυτό του μπροστά στις αρχές. Αν λάβουμε υπόψη το πανεπιστημιακό υπόβαθρό τους και την υιοθέτηση των αρχών τους από άτομα που φοιτούν ή έχουν φοιτήσει στο πανεπιστήμιο, μπορεί αυτή η απουσία από τις μελέτες που αφιερώνονται σε κάθε είδος συνθηκών και παρενοχλήσεων να φαίνεται πραγματικά τυχαία; (Με αυτό, ελπίζουμε να μην δίνουμε ακούσια την εντύπωση ότι προτείνουμε να ανοίξουμε ένα νέο μέτωπο δίωξης ή να ωθήσουμε κάποιον να εγκαταλείψει τις σπουδές του με φραγκισκανικό τρόπο: τα πολιτιστικά μέσα είναι απολύτως απαραίτητα! Και, όπως

και άλλα μέσα, δεν πρέπει να καταργηθούν, αλλά να τεθούν στη διάθεση των αγώνων και της τάξης μας). Ακόμη και όταν ορισμένες ιδεολογίες καταλήγουν να φτάνουν στους περισσότερο ή λιγότερο προλεταριακούς νέους εισερχόμενες σε «κινήματα», στην πραγματικότητα προωθούνται και υιοθετούνται συνήθως από τη μεσαία τάξη και ιδίως από τη γνωστική παραλλαγή της, αυτή που δεν θέλει να αλλάξει τον κόσμο αλλά να τον κάνει πιο πολιτισμένο. Αυτό οδηγεί στην αποφυγή του ζητήματος της εκπαίδευσης, το οποίο συχνά συνοδεύεται από περιφρόνηση για το προλεταριάτο (ειδικά το λευκό προλεταριάτο, που θεωρείται γκροτέσκα «προνομιούχο»), το οποίο δεν μπορεί ή δεν θέλει να υιοθετήσει τη γλώσσα και τις κατηγορίες του αριστερού «γνωστικού προλεταριάτου», που αντιλαμβάνεται και παρουσιάζει τον εαυτό του ως το αυθεντικό πρότυπο του αξιοσέβαστου παγκόσμιου πολίτη. Αν αυτή η ουσιαστική αδιαφορία για τα ταξικά ζητήματα μας υποδηλώνει πόσο νοιάζονται οι θεωρητικοί της ταυτότητας για τους καταραμένους και εκμεταλλευόμενους της γης, δεν είναι περίεργο που δεν συνειδητοποιούν (αλήθεια δεν το παρατηρούν;) πόσο η ιδεολογία τους καταλήγει, από τη μία πλευρά, να υπονομεύει τις ίδιες τις δυνατότητες οργάνωσης μεταξύ των εκμεταλλευόμενων και, από την άλλη, να ενισχύει τον σεχταριστικό χαρακτήρα των αφεντικών. Πώς μπορεί κανείς να οργανωθεί μαζί με άλλους, όταν υιοθετεί μια σχιζοφρενική οπτική που θεωρεί τους συντρόφους του τόσο συντρόφους, όσο και πιθανούς (όχι και τόσο) εχθρούς, σημαδεμένους από την αρχική αμαρτία των δικών του, περισσότερο ή λιγότερο, «προνόμιων» της γέννησής του; Όταν οι προσωπικές ιδιότητες –η αφοσίωση, η ειλικρίνεια, η αξιοπιστία, το θάρρος στις διάφορες μορφές του, η ικανότητα να συλλογίζεται και να επιχειρηματολογεί κανείς, η συνέπεια με αυτά που διακηρύσσει– αποκλείονται ως απλά μέσα υπερπροσδιορισμού; Πότε δεν μπορεί να ληφθεί καμία κοινή απόφαση χωρίς να επικαλεστεί το φάντασμα της «υπερπροσδιοριστικότητας»; Αν σταματήσει κανείς να θεωρεί την ισότητα ως έννοια-όριο (τον χώρο που επιτρέπει την έκφραση των διαφορών και στον οποίο αναπόφευκτα αναδύονται), το αποτέλεσμα μπορεί να είναι μόνο η παράλυση και μια γενικευμένη δυστυχία στην οποία οι διαφορές, δηλαδή αυτό που κάνει τον πλούτο κάθε συλλογικότητας, εξαλείφονται στο όνομα ενός αφηρημένου και πειθαρχικού εξισωτισμού (ενώ αυτοί που επικρατούν είναι, όπως στον Όργουελ, αυτοί που ισχυρίζονται ότι είναι «πιο ίσοι από τους άλλους»).

Φυσικά, ακόμη και ο «ταξισμός», με τον δικό του τρόπο, είναι ταυτοτικός, αλλά έχουμε να κάνουμε με έναν τρόπο που διαφέρει βαθιά από τις διάφορες ταυτότητες του φύλου, της «φυλής» και οτιδήποτε άλλο, και που ανοίγει εντελώς διαφορετικές δυνατότητες. Χωρίς να αρνούμαστε ότι το φύλο και το χρώμα του δέρματος παίζουν ρόλο στην άρθρωση των σχέσεων εξουσίας, της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης (και στη συνολική οικονομία της σημερινής καπιταλιστικής κυριαρχίας), μόνο η ταξική διαίρεση ανοίγει το δρόμο για μια καθολική απελευθέρωση, δημιουργώντας εκείνη την κάθετη ρήξη στην οποία οι απελευθερώσεις των γυναικών, των ομοφυλόφιλων και των τρανσέξουαλ, των «εσωτερικών» και «εξωτερικών» (μετα-)αποικιακών μειονοτήτων (για να αναφέρουμε μόνο μερικές) μπορούν να πραγματοποιηθούν χωρίς να αποκλίνουν σε νέες διαμορφώσεις εξουσίας και κυριαρχίας. Η εκμετάλλευση (ανεξάρτητα από το φύλο) έχει τουλάχιστον δύο διαφορετικές πτυχές από το να είσαι γυναίκα, μαύρος κ.λπ. Η πρώτη είναι ότι πρόκειται για μια καθαρά κοινωνική κατάσταση, που δεν σχετίζεται με φυσικά χαρακτηριστικά: κάποιος εκμεταλλεύεται όσο υπάρχει μια κοινωνία βασισμένη στην εκμετάλλευση. Με το τέλος του

ρατσισμού και του σεξισμού, κάποιος θα σταματούσε να «κοινωνικοποιείται» ως άνδρας ή γυναίκα, να «φυλετικοποιείται» ως μαύρος κ.λπ., αλλά δεν θα σταματούσε να είναι άνδρας, γυναίκα, μαύρος. Η δεύτερη πλευρά είναι ότι το φύλο, το χρώμα του δέρματος, ο σεξουαλικός προσανατολισμός κ.λπ. είναι χαρακτηριστικά που -με κάποιες εξαιρέσεις, φυσικά- η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων δεν θα ήθελε να χάσει σε μια διαδικασία απελευθέρωσης, αλλά απλώς να μπορεί να τα εκφράζει χωρίς όλες τις διακρίσεις, τις ταπεινώσεις και τα στερεότυπα που συνδέονται με αυτά -δηλαδή, είναι χαρακτηριστικά που δεν είναι ανεπιθύμητα από μόνα τους, αλλά κανείς (εκτός από την ψυχωσική νοοτροπία των εργατικών-κρατιστών) δεν θα ήθελε να παραμείνει εκμεταλλευόμενος.

Στην απλή αρνητικότητά της, της οποίας η τελική έκφραση είναι η αυτοκαταστολή της εκμεταλλευόμενης τάξης τη στιγμή που καταστέλλει την εκμεταλλευόμενη τάξη, μόνο η ταξική γραμμή πραγματοποιεί έναν μη αφηρημένο ανθρωπισμό (χωρίς εξίσωση μεταξύ εκμεταλλευόμενων και εκμεταλλευτών στο όνομα της κοινής «ανθρωπότητας», αλλά μια διαδικασία που θα είναι σε θέση να διαμορφώσει μια διαφορετική ανθρωπότητα), ανοίγοντας το χώρο για την απελευθέρωση του καθενός και όλων, ενώ χτυπά εκεί όπου το σύστημα μπορεί το πολύ να υποχωρήσει, αλλά όχι να αναδημιουργηθεί ως σύστημα εκμετάλλευσης: ένας καπιταλισμός χωρίς ρατσισμό, σεξισμό και ακόμη και χωρίς διαφορές φύλου και «φυλής», θα μπορούσε, τουλάχιστον αφηρημένα, να υπάρξει· μια ταξική κοινωνία χωρίς τάξεις, όχι.

Ο τρανσφεμινισμός, η «κριτική θεωρία της φυλής» κ.λπ. τείνουν να εφαρμόζουν τον σχεδόν απόλυτο ανταγωνισμό του ταξισμού, ο οποίος είναι εφικτός επειδή βασίζεται αποκλειστικά σε κοινωνικές διαφορές, σε διαφορές που ενσωματώνονται στα όντα (στη φιλοσοφική ορολογία: οντολογικές) και/ή τις οποίες συγκεκριμένα άτομα δεν θέλουν (και δεν πρέπει) απαραίτητα να απομακρύνουν. Το αποτέλεσμα είναι σχεδόν πάντα ένα χάος στο οποίο αναδύεται ένας ορισμένος οπισθοδρομικός ρατσισμός, όπου ορισμένα άτομα (άνδρες, και στη συνέχεια κατά σειρά ετεροφυλόφιλοι, λευκοί, «υγιείς» κ.λπ.) υποφέρουν από μια υποκείμενη απαξίωση για αυτό που είναι και όχι για αυτό που κάνουν, και στο οποίο τα ίδια άτομα από τη μία πλευρά αναγνωρίζονται ως καταπιεσμένα και ενδεχομένως συνένοχα, και από την άλλη, όχι μόλις προκύψει μια αντίθεση, αντιμετωπίζονται ως «εχθροί κατηγορίας» εναντίον των οποίων πρέπει να σφίξουν τις τάξεις εναντίον των οποίων πρέπει να σφίξουν τις τάξεις των «δικών τους».

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν συγκρούσεις διαφορετικής φύσης από την τάξη ή ότι δεν υπάρχει λόγος να εκδηλωθούν, αν χρειαστεί ακόμη και σκληρά (επαναλαμβάνουμε: δεν ιεραρχούμε τα σκληρά μέσα): αυτό για το οποίο προειδοποιούμε είναι ο τρόπος με τον οποίο τις εξετάζουμε και τις αντιμετωπίζουμε, ο οποίος πρέπει να έχει τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του. Αν κάποιος δεν είναι σε θέση να κάνει αυτές τις διακρίσεις, οι συνέπειες είναι καταστροφικές. Όταν αντιμετωπίζουμε μια διαμάχη σε ένα εργοστάσιο ή μια αποθήκη, πάντα παίρνουμε το μέρος των εργαζομένων και δεν μας ενδιαφέρει ποιος λέει την «αλήθεια» (μπορεί να λέμε μεταξύ μας ότι οι εργαζόμενοι λένε ανοησίες, αλλά αυτό παραμένει ένα εσωτερικό ζήτημα, το οποίο, αν χρειαστεί, θα συζητήσουμε από αυτή την πλευρά της πύλης). Μπορούμε να πούμε το ίδιο, όταν η σύγκρουση ξεκινά μεταξύ ενός συντρόφου (ενός εκμεταλλευόμενου, ενός φίλου) και μιας συντρόφισσας (μιας εκμεταλλευόμενης, μιας φίλης); Ή, όταν ξεσπάει μεταξύ ενός ομοφυλόφιλου (ή τρανς, ή

μαύρου) συντρόφου και ενός ετεροφυλόφιλου (ή cis, ή λευκού) συντρόφου; Όταν ένας αφέντης ή μια κυβέρνηση κάνει ένα λάθος βήμα –ένα που του ή της φέρνει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο δημόσια κατακραυγή– είναι απολύτως λογικό να του ή της επιτεθούμε, αξιοποιώντας ό,τι μπορούμε από αυτό για την προώθηση του αγώνα, χωρίς να σταθούμε πολύ στο πόσο «σοβαρό» είναι αυτό που έχει διαπράξει. Μπορούμε να πούμε το ίδιο πράγμα, κ.λπ.;

Η μηχανική εφαρμογή της τυπικής λογικής της ταξικής πάλης σε συγκρούσεις άλλου είδους καταλήγει να σκοτώνει τον αγώνα για την απελευθέρωση. Διασπώμενη σε μια σειρά μικροσυγκρούσεων, επιπλέον ευάλωτη σε λογικά βραχυκυκλώματα (ποιος είναι πιο καταπιεσμένος μεταξύ ενός «μη λευκού cis-εθνοτικού» και ενός «λευκού τρανσέξουαλ»; με ποιον θα τασσόταν κάποιος σε περίπτωση διαφωνίας;), η κάθετη σύγκρουση (εκμεταλλεζόμενοι εναντίον εκμεταλλευτών, επαναστάτες εναντίον κράτους) κατακλύζεται από μια αιώνια οριζόντια σύγκρουση. Ένα παράδειγμα που, επιπλέον, μοιάζει (είμαστε οι μόνοι που το παρατηρούμε;) με ένα είδος αριστερού αντίπαρου στον πόλεμο μεταξύ των φτωχών που υποθάλλεται εδώ και χρόνια από τους δεξιούς και το οποίο, χρησιμοποιώντας την ασφάλεια αντί της προστασίας, συμβάλλει στους ίδιους ειρηνιστικούς κοινωνικούς στόχους (δικαιώματα για όλους* και παντού, ελευθερία για κανέναν και πουθενά). Η επιθυμία να προστατεύεται και να ασφαλίζεται κανείς στην απομόνωσή του από τους συνανθρώπους του, που θεωρούνται όλο και περισσότερο διαφορετικοί, αντικαθιστά την επείγουσα ανάγκη να απελευθερωθεί κανείς μαζί με όλους τους άλλους.

Πριν ολοκληρώσουμε αυτή τη σειρά σκέψεων, θα θέλαμε να διευκρινίσουμε ένα σημείο, προκειμένου να αποφύγουμε πιθανές (και ίσως πονηρές) παρεξηγήσεις. Οι παραπάνω κριτικές δεν μπορούν να εφαρμοστούν μηχανικά και στο σύνολό τους σε όλες τις ομάδες που εμπνέονται από την ταυτότητα : αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να αποτυπώσουμε τις τάσεις, και με αυτή την έννοια πρέπει να διαβάζονται αυτές οι σκέψεις. Δεν θέλουμε να αποδώσουμε σε όλους όσους υποστηρίζουν με διάφορους τρόπους τις μεταμοντέρνες ιδεολογίες και προσεγγίσεις της ταυτότητας την ευθύνη για όλες τις παρεκκλίσεις που έχουν διατρέξει τα ανταγωνιστικά κινήματα τα τελευταία χρόνια (από την προσήλωση στην αυταρχικότητα με αφορμή τον Covid έως την υποστήριξη μιας ανύπαρκτης «αντίστασης» στον πόλεμο στην Ουκρανία). Ενώ η θυματοποίηση που είναι χαρακτηριστική αυτών των ιδεολογιών έχει συμβάλει, ειδικά στο εξωτερικό, περισσότερο από «γενναιόδωρα» σε αυτές τις παρεκκλίσεις (βλ. τη διεθνή συνάντηση στο Saint-Imier το 2023²), παρόμοιες παρεκκλίσεις έχουν συχνά παρατηρηθεί σε διάφορες ιδεολογίες και περιοχές (υπήρξαν, για παράδειγμα, από ομάδες με διαφορετικές μαρξιστικές ή ελευθεριακές τάσεις που έχουν ελάχιστη ή καμία σχέση με τον μεταμοντέρνο ταυτοτισμό), ενώ στην Ιταλία, ειδικά στους αναρχικούς και ελευθεριακούς κύκλους, έχει σημειωθεί μια υγιής διάλυση αντίθετου σημείου που έχει διαπεράσει διαφορετικούς κόσμους, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων queer και τρανσφεμινιστικών κύκλων.

Είμαστε, επίσης, στην ευχάριστη θέση να σημειώσουμε ότι, σε διεθνές επίπεδο –σκεφτείτε ειδικά τις Ηνωμένες Πολιτείες– οι προσπάθειες των εξουσιών να αποστασιοποιηθούν από

² Για μια ματιά στο τι συνέβη σε εκείνη την περίπτωση, δείτε το κείμενο Big trouble in St Imier στο ιστολόγιο της ραδιοφωνικής εκπομπής «la nave dei folli», σε αυτήν τη σελίδα: <https://lanavedeifolli.noblogs.org/files/2023/09/Grosso-a-guaioa-St-Imier.pdf>

την παλαιστινιακή αντίσταση, επικαλούμενες το φάντασμα του «θρησκευτικού σκοταδισμού» και τους υποτιθέμενους «βιασμούς της Χάμας» (μια ψευδής είδηση στην οποία, επίσης, ορισμένοι αρχικά έπεσαν θύματα και ορισμένοι άλλοι συνεχίζουν να πέφτουν θύματα) έχουν σε μεγάλο βαθμό αγνοηθεί, και ότι πολλοί σύντροφοι και συντροφίσσες στον αγώνα των τρανσφεμινιστικών, διαθεματικών κ.λπ. τάσεων έχουν ταχθεί με όλη τους την ψυχή στο πλευρό των καταπιεσμένων Παλαιστινίων (με την ευλογία μέρους του κοινού της Πάπισσας Judith Butler). Μπροστά σε αυτά τα απλά ευρήματα, ορισμένες υπερβολικά μανιχαϊστικές αναλύσεις μας φαίνονται ανεπαρκείς για την μπερδεμένη, πολύπλοκη και μεταβαλλόμενη πραγματικότητα της εποχής μας, και δεν τις υιοθετούμε.

Αυτό που θέλουμε να προτείνουμε είναι κάτι πιο λεπτό, που έχει να κάνει με τον τρόπο που οι ιδέες δρουν σε κοινωνικό και ατομικό επίπεδο, οδηγώντας τα άτομα ακόμη και εκεί που δεν θέλουν να πάνε. Όταν αρχίζεις να συλλογίζεσαι με έναν συγκεκριμένο τρόπο, συνήθιζε να λέει ο Μαλατέστα, δεν πηγαίνεις εκεί που θέλεις, αλλά εκεί που σε οδηγεί η συλλογιστική σου. Ένα παράδειγμα θα διευκρινίσει τι εννοούμε.

Δεν μας φαίνεται ακριβώς τυχαίο το γεγονός ότι όχι μόνο η αγορά και η βιομηχανία του θεάματος, αλλά ακόμη και οι θεσμοί, η αστυνομία και ο στρατός έχουν πλέον υιοθετήσει μια ρητορική εμπνευσμένη από τον woke ταυτισμό, με σημαντικά οφέλη όσον αφορά τον κοινωνικό έλεγχο (στρατιωτικοποίηση που δικαιολογείται από την «υπεράσπιση των γυναικών», αυτόματη ισόβια κάθειρξη για «γυναικοκτονίες», αλλά και όλο και πιο συχνές παρεμβάσεις από την αστυνομία στα σχολεία, κατά της έμφυλης βίας, του «εκφοβισμού», του «αναπηρισμού» και ούτω καθεξής, συνοδευόμενες από πλημμύρες ψυχολόγων που αναζητούν ανασφάλειες, δυσφορίες και... πελάτες). Το γεγονός ότι πολλές (τρανς)φεμινίστριες απαντούν ότι οι περισσότεροι βιασμοί συμβαίνουν στην πραγματικότητα στο σπίτι και από άτομα που γνωρίζουν, ή αντιτίθενται σε μια τέτοια εκμετάλλευση με την παρουσία και την άμεση αυτοάμυνα των γυναικών στους δρόμους, ή με την καταγγελία του «πατριαρχικού» χαρακτήρα της αστυνομίας και ακόμη και του «συστήματος» στο σύνολό του, είναι αναμφίβολα πολύτιμο, αλλά είναι επίσης ανεπαρκές μπροστά στην πανταχού παρούσα προπαγάνδα που φτάνει σε όλο και περισσότερους ανθρώπους (και ειδικά στους πολύ νέους) απευθείας στα smartphone τους, και που ωθεί όλο και περισσότερες κατηγορίες (γυναίκες, ομοφυλόφιλους, τρανσέξουαλ, «έγχρωμους», άτομα με αναπηρίες, «νευροδιαφορετικούς» κ.λπ.) να αισθάνονται συνεχώς υπό επίθεση από εκείνους που έχουν λίγα περισσότερα «προνόμια» (ή μερικά λιγότερα προβλήματα). [Πριν από λίγα χρόνια, στη Γαλλία, οι αναρχικοί που ήταν ένοχοι για τη διακήρυξη και την άσκηση της μισαλλοδοξίας τους έναντι όλων των θρησκειών κατηγορήθηκαν για «ισλαμοφοβία»³, ενώ σε διάφορες περιοχές των Ηνωμένων Πολιτειών, με την πρόφαση της εξυπηρέτησης των συμφερόντων των «μειονοτήτων» προστατεύοντάς τις από τις παγίδες των «προνομιούχων», υπάρχει μια de facto επιστροφή στον φυλετικό διαχωρισμό, με ξεχωριστά σχολεία και τάξεις μόνο για μαύρους ⁴.] Δεν θα έπρεπε να επιχειρήσουμε μια βαθύτερη αντανάκλαση, πριν να είναι πολύ αργά; Δυστυχώς -και εδώ, αντίστροφα, πρέπει να αναφερθούμε στις περισσότερες πραγματικότητες που έχουν μολυνθεί από την

³ Για παράδειγμα, <https://danslabrume.noblogs.org/post/2023/07/24/anti-anti-racialisme/>

⁴ Πρβλ. Yascha Mounk, Η παγίδα της ταυτότητας, Φελτρινέλι, Μιλάνο 2024

ασθένεια της ταυτότητας- αυτό που γίνεται είναι συστηματικά το αντίθετο: μόλις κάποιος θέσει ζητήματα που είναι δυσάρεστα για τις ιδεολογίες τους ή για ορισμένους από τους συμμάχους τους, οι ακτιβιστές της ταυτότητας - με τη σιωπηρή συναίνεση των πιο «μετριοπαθών» φίλων τους- επιτίθενται με μανία, δείχνοντας με το δάχτυλο αυτή ή εκείνη την κακώς διατυπωμένη δήλωση, αυτή ή εκείνη τη λέξη, αυτό ή εκείνο το λάθος κόμμα (συχνά αναμειγνύοντας, όπως απαιτείται και χωρίς ντροπή, αυτό που γράφει κανείς ήρεμα στο γραφείο του με αυτό που βγαίνει από το στόμα του στην ένταση μιας διαμάχης ή πάνω από ένα ποτήρι κρασί) και έτσι αποφεύγουν να αντιμετωπίσουν τα ίδια τα ζητήματα. Αυτό που εφαρμόζεται, στην πραγματικότητα, είναι μια σειρά από μηχανισμούς που εμποδίζουν τόσο τη συζήτηση όσο και την σκέψη (χωρίς τη δυνατότητα αντιπαράθεσης, η σκέψη πεθαίνει μακροπρόθεσμα).

Αυτή είναι η εκκλησιαστική ατμόσφαιρα που αναπνέουμε εδώ και πολύ καιρό και που μας έχει μπουχτίσει όλους/ες (έχουμε βαρεθεί). Αυτό είναι που καταγγέλλουμε, πέρα από το περιστατικό που το προκάλεσε. Το πρόβλημα, για εμάς, δεν είναι τόσο το ότι αυτή η σειρά μηχανισμών που έχουν μετατραπεί σε ιδεολογία έχει προκαλέσει, στους κύκλους μας, μεγάλο αριθμό διαμαχών (αν όχι πάντα άχρηστες ή αβάσιμες, σχεδόν πάντα κακοδιαχειρισμένες), αλλά πάνω απ' όλα το ότι, με τα θανατηφόρα πλήγματα που έχει επιφέρει στην κριτική σκέψη, έχει πυροδοτήσει μια πραγματική διαδικασία ηθικής, γνωστικής και πνευματικής υποβάθμισης. Τι είδους ηθικό και πνευματικό περιβάλλον μπορεί να δημιουργηθεί όταν κάποιος σταματά να συλλογίζεται με βάση τα γεγονότα, αφήνοντας το πεδίο ελεύθερο στον ανεξέλεγκτο υποκειμενισμό –και ταυτόχρονα φυλακισμένος σε αδιάβλητες κατηγορίες– που φτάνει στο σημείο να διαδίδει παράλογα δόγματα (τόσο παράλογα όσο όλα τα δόγματα, η ουσία των οποίων είναι να πιστεύονται ενώ παραμένουν ακατανόητα) όπως «η βία είναι αυτό που ο καθένας αντιλαμβάνεται ως τέτοια» (και η «βία» μπορεί να αντικατασταθεί κατά βούληση από «υπερπροσδιορισμό», «εξουσία» κ.λπ.); Η εσωτερικότητα χωρίς εξωτερικότητα, έλεγε ο Χέγκελ, είναι κενή. Χωρίς να περάσει από την συνάντηση-αντίθεση στην πραγματικότητα ως στιγμή επαλήθευσης, και έτσι χωρίς να προϋποθέτει την ύπαρξή της και τη δυνατότητα διερεύνησής της, η υποκειμενικότητα δεν γίνεται παρά ένας αένας ανεμοστρόβιλος αισθήσεων, συναισθημάτων, αντιλήψεων (και παρανοίας). Εάν, σε αυτή την ιστορική φάση, είναι τα άτομα γενικά που παράγονται όλο και περισσότερο ως άτομα χωρίς άλλο κόσμο από τον ανεξέλεγκτο υπερ-υποκειμενισμό (και την ηλεκτρονική απούλοποίηση της πραγματικότητας) και αν οποιοδήποτε ιδεολογικό πλαίσιο λειτουργεί ως φίλτρο, καθορίζοντας ποιοι τύποι ανθρώπων θα τείνουν να πλησιάζουν ή να απομακρύνονται από ορισμένα περιβάλλοντα, είναι αναπόφευκτο ότι, όπου κυριαρχεί η woke παράνοια, οι πιο ασυνεπείς, ασυνάρτητοι και με τάση για μνησικακία τύποι θα πλησιάζουν και θα προσεγγίζουν όλο και περισσότερο τα «κινήματα». Εκείνοι που έχουν μικρή κλίση προς τη λογική και μεγάλη κλίση προς το να παραπονιούνται· εκείνοι που δεν τους αρέσει να καταβάλλουν σοβαρές προσπάθειες για να εντοπίσουν και να πολεμήσουν την Εξουσία (την πραγματική), και τους αρέσει πολύ ο φθηνός αγώνας ενάντια στην ευρέως διαδεδομένη «εξουσία» παντού... αλλά, πάνω απ' όλα, κοντά σε αυτούς· εκείνοι που αναζητούν μια ομάδα που να φροντίζει τη μελαγχολία τους, αντί να αμφισβητεί κάθε συλλογικότητα και έτσι να εμπλουτίζει αυτό που επιλέγεται ελεύθερα με την πρωτοτυπία των δικών τους

εντάσεων και ιδεών· εκείνοι που δεν θέλουν να είναι ανεπανάληπτα άτομα, και έτσι να μην μπορούν να καταταχθούν σε καμία κατηγορία, αλλά, ακριβώς, υποκείμενα.

Σε αυτόν τον αγώνα για την εξόντωση της πραγματικότητας και ταυτόχρονα της σκεπτόμενης ατομικότητας, στον οποίο ο αυταρχισμός βρίσκει ένα άνετο καταφύγιο και όπου τα παλιά δεσμά της αντίδρασης επανεμφανίζονται με νέα μορφή, ένα επεισόδιο όπως αυτό στο Μιλάνο, και όπως άλλα που συνέβησαν στη συνέλευσή μας κατά τη διάρκεια του ενάμισι χρόνου ζωής της (αλλά που λύθηκαν πιο αναίμακτα), μας θλίνουν αλλά δεν μας εκπλήσσουν. Η εξουσία και ο αυταρχισμός πάντα μικραίνουν τους ανθρώπους και κάνουν τις σχέσεις πιο άσχημες. Δεν είναι λοιπόν περίεργο ότι, σε αυτά τα μεσάνυχτα του αιώνα, όλες οι πόρτες είναι ορθάνοιχτες για τους μικρούς Τορκεμάδες και τους ομορτωτιστές χωρίς αρχές, και κλειστές μπροστά σε όσους επιμένουν να μιλούν με σαφήνεια για ένα παρόν που είναι πολύ πιο τραγικό παρά σοβαρό. Εν μέσω τόσων αντιδραστικών ανοησιών που επιστρέφουν, προχωράμε μπροστά, με τις αρχές μας σφιχτά στα χέρια μας.

Ιταλική χερσόνησος, Άνοιξη 2025

Πέντε Μικροί/ές Ινδιάνοι/ες εκτός Κράτησης